

phum; fer *alberà* a algú de tot lo deute: scribere alicui universum debitum; no voler fiar, ni ab *albarà* ni ab fiança», «posar *albarà* a la casa per llogar o vendre: proscribere domum»,¹ «hoc chirographum», «*albarà* de rebuda ---; *albarà* de lloguer ---; *albarà* de pagar la despesa ---», i fins dóna models dels «*modos de fer albarans: Albarà de deute, Yo Pere Gual confés deure a vós, Benet Pasqual ---*» (p. 129). Continua avui essent usual i popular en tot el territori lingüístic: en el Principat («ella és filla de l'Aduana, / allí on fan los *albarans*, / y ell és fill de bona casa, / allí a la vora 'l portal» (Milà, *Romillo*, 417) i pertot, fins a Eivissa («*eiberà*: albalá», PzCabrero) i fins al Migjorn valencià (a Alfàs m'explicaven que els *albarans* del reg d'allí duen un pi i un peix, símbols heràldics del poble, 1963).

El mateix mot àrab va donar el port. *alvará* i el cast. *albalá*; aquest antigament havia estat femení, com el mot àrab, com veiem en Juan Manuel, en López de Ayala i en l'antiga doc. aragonesa: «la malicia d'aquelles qui priestan lures averes --- recibidas las pagas --- por el perder de las *albarás* o por la muert de las testimonios, retiénense las cartas et atienden engañosamiente que puedan demandar de cabo aquellas pagas» (*Fueros de Aragón*, § 124.1), «feita la segunda paga, ququando ovo tiempo que podiesse aver auella *albara*» (Vidal Mayor), «por las grandes malicias et engaynos que fazian los judíos en los tiempos passados, faziendo las *alvaras* de las pagas en letra judienta», *Fuero de Navarra* (en la cit. obra de Tiplander, p. 240: més doc. del cast. *alvalá* en Gower, *Conf. del Amante*, p. 530, Gz. de Clavijo, ed. Estrada, CLXXIII). Per a l'etimologia àrabiga, veg. DCEC 1, 82a; Freytag 1, 102a; Dozy, *Gloss.* 63; Neuvonen, 74; Eguílaz, 100, 102, suposa ridículament que en l'acc. familiar val. 'taca d'excrement en el faldar de la camisa' sigui un altre mot àrab (*baraz*, cf. ací *ALBARAS*).

DERIV.: *Albaranar* [1417]. *Albaraner* [1436, *mercader albaraner*, 1613, cita de Careta, *Barbrismes*, s. v. *galeó*]. *Albaranet* [1371: «lo *albaranet*: tessera, tesserala», parlant de la farina pesada al pes del forment, OPou., *TbPu.*, 218].

¹ Acc. també documentada per l'Arx. de Hita en el cast. *albalá*, ed. Janer, 1484.

ALBARAS, 'espècie de lepra blanca', de l'àr. vg. *barás*, clàssic *bāras*, id. □ 1.ª doc.: 1460, JRoig.

«Ix d'aqueix fanch, / hon jaus mullat / de sanchs, sullat, / tinyes e ronya; / tu, sens vergonya, / en lo fangaç, / ple d'*alvaraç*, / me par hi jagues, / ab altres plagues, / prou verinoses / e doloroses, / e no les sents», llegim en el ms. del *Spill*, v. 12086. D'ací també el cast. *albarazo* [1495, Nebr.; *albaraz* en la *Gral. Estoria*; *albarraz*, 1251, *Calila* (Rivad. LI, 39) i port. ant. *alvaraz* (ja en les *Cigs. de Sta. Maria*, i *Canc. Colloci*, 446, C. Michaëlis, *RL XIII*, 243-4). En l'àrab de Castella trobem també *baras*, *albaraz*, en les *Leyes de Moros* del S. XIV (o *Çunna* de Segòvia, a. 1462, *Mem-HistEsp.* v, 427). Més detalls i proves de l'etimologia

en Neuvonen, 180-1, i particularment en el DCEC 1, 83, on es rebutgen les etimologies errònies de Eguílaz, *Glos.*, 102, i Steiger (*VRom.* x, 19).

Albarca, V. *avarca*

ALBARDÀ, de l'àr. *bārdā'a* id. □ 1.ª doc.: S. XIII, *Costums de Tortosa*.

També en Eiximenis: «posen-nos —dix lo cavall— un vil cabestre d'ase al cap, e un bast o una *albarda* de mul a les costes», *Terç*, cap. 228; OPou: «*albarda* o bast: clitella ---» (*TbPu.*, 38). Fora de Barcelona, on avui s'ha imposat la forma literària, es pronuncia *aybārdā* a quasi tot el català central i la part Sud de l'occidental, així com a Menorca, però ja no en l'occidental pirinenc (*albarda*, p. ex., a Tor de Vall Ferrera, 1932). L'accentuació vulgar hispano-àrabiga *bārdā'a* (*PAlc.*) s'ha conservat en el mall. *aubardā* [*alberdans*, 1431, *AlcM*], civ. *uberdā* «albarda» (PzCabrero).

Del mateix origen i significat, cast. [c. 1240; *Biblia med. rom.* 31.34] i port. *albarda*. Veg. DCEC 1, 83; Neuvonen, 181. Per a l'origen persa del mot àrab (que essent quadriliter difícilment podria venir del semític), veg. Freytag, 1, 106b, i Elis Wadstein, *Le Monde Oriental* IX (1915), 56-62; per a descendents europeus no hispànics, veg. DCEC s. v. *BARDA* I. Una acc. notable és la de '+collada', que vaig sentir per a *aubarda* a Maiàls (1935), cf. l'*Albarda Castellana* a Montserrat, *Cova de l'Albarda* a l'Alta Garrotxa (Vayreda, *La Punyalada* XX, 1.ª ed., p. 301), i cf. *Els Bastets*, formidable serra tota d'estructura esqueixalada, a llevant de St. Llorenç dels Piteus i Nord de la Serra de Busa; al. *sattel* 'collada', argentí *albardón* «loma que sobresale en una llanura»,¹ explicable per comparació amb els dos pendents laterals de l'albarda, val. *albardó* «una carena» sentit a Alzira, 1962.

DERIV.: *Albardar* [S. XV, *AlcM*], per a l'acc. 'ensarronar, enganyar amb bones paraules' (cat. oriental, *AlcM*; maestr. *albardonar*, ib.), cf. roms. *inselā* id., su. fr. *faire une monture à qn.* «le berner, l'ennuyer» (cites en Spitzer, *Misc. Alcover*, 471). *Albardar* 'el qui fa albardes' [1575, OPou: «*albardar y baster*: clitelarius», p. 161], que ja ve de la fase mossàrab, com sigui que *Albardair* ja figura repetidament com a nom de moro en el Rept. de València (ed. Bof., 523, 560), i avui segueix essent més viu en el Migjorn valencià que enlloc [Cocentaina, 1963]; *albardera*; *albarderia*. *Albardó* [1420, *AlcM*] mot sobretot valencià [l'*albardó* d'un mul, a Bel de Benifassà, 1961; i cf. supra]; *albardonar*; *albardoner*. +*Albarduscos*, malnom popular que donen els pobles veïns a la gent d'Atzeneta (Llucena, 1961) no serà derivat d'*albarda* sinó variant arabitzada del mossàr. i cast. *pardusco*, tal com els noms tan freqüents de moriscos, *Al-'Azraq* 'el Blau', *Al-'Aḥmar* 'el Roig', *Al-'Aṣfar* 'el Groc', etc.

¹ Ascasubi, *Santos Vega*, vv. 1012, 7665; Rob. J. Payró, *Pago Chico*, 139, 199; Sastre, *Tempe Argentino*, cap. IV, p. 46; Ant. Serrano, *La Prensa de*